

Слободанка Јованић

Ирена Плескоња

Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци

slobodanka.jovanic@ff.unibl.org

irena.pleskonja@ff.unibl.org

ИНФОРМАТИВНИ ПРИЛОГ

УДК:027.7:81(091)(497.6)

<https://doi.org/10.63356/baz.2026.002>

ДЕСЕТ ГОДИНА ПОСТОЈАЊА БИБЛИОТЕКЕ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Сажетак: Поводом десет година од оснивања Библиотеке Филолошког факултета у овом раду ћемо представити рад библиотеке од оснивања до данас. Осврнућемо се на историјат, описати књижни фонд и простор библиотеке. Поменућемо и посебне збирке – библиотеке цјелине и стару и ријетку књигу. Посебну пажњу ћемо посветити активностима и догађајима који су, претходних десет година, окупили многе студенте, професоре, асистенте, истраживаче и госте и учинили Библиотеку Филолошког факултета видљивом и важном у академској и културној заједници.

Кључне ријечи: Филолошки факултет, Библиотека филолошког факултета.

ИСТОРИЈАТ БИБЛИОТЕКЕ

Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци основан је 2009. године, одвајањем од Филозофског факултета. У згради која је додијељена факултету, нажалост, није било довољно простора ни за учионице и кабинете, а самим тиме ни за библиотеку, тако да је библиотека остала у саставу Филозофског факултета, а студенти и запослени на Филолошком факултету су могли да је користе. Ово није могло да остане трајно рјешење јер је библиотека Филолошком факултету, на којем се изучавају језици и књижевност, заиста била неопходна. Стога је 2016. године основана Библиотека Филолошког факултета којој су додијељене просторије

у IV павиљону Студентског центра „Никола Тесла“. Извршена је и подјела библиотечке грађе библиотеке Филозофског факултета и дио грађе из области филологије припао је новооснованој библиотеци.

Библиотекари су се нашли пред захтјевним задатком – требало је установити критеријуме класификације, класификовати сву приспјелу грађу, печатирати књиге и уложити их на полице, а затим почети стручну обраду библиотечке грађе.

БИБЛИОТЕЧКИ ФОНД И СТРУЧНА ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ

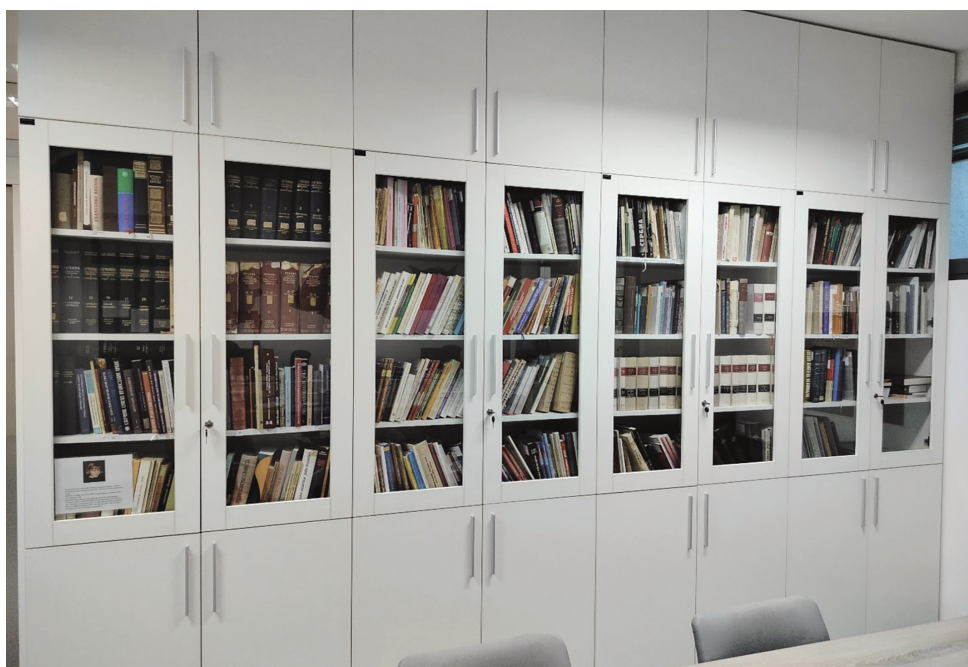
Тадашња управа Филолошког факултета, на челу са деканом проф. др Младенком Сацаком донијела је одлуку да библиотека приступи COBISS систему, те је 2017. године почела стручна обрада библиотечке грађе. Захваљујући преданом раду библиотекара и волонтера, те значајној помоћи колега из Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, те је године инвентарисано око 17 000 библиотечких јединица. Фонд библиотеке данас обухвата око 22 300 монографских публикација и око 250 часописа. Поред обраде књига у COBISS систему, од 2025. године обрада се ради паралелно и у систему BLUShelf, дигиталном систему Универзитета у Бањој Луци који интегрише рад свих библиотека чланица Универзитета.

Највећи дио библиотечког фонда чини белетристика, стручна и научна литература из језика и књижевности, али је заступљена и литература из других области као што су филозофија, религија, историја, културна историја, етнологија и слично, које могу допринијети бољем разумијевању лингвистике, поетике, умјетности, друштвено-историјских и културних прилика. С обзиром на то да се на Филолошком факултету изучавају и страни језици и књижевности, и то руски, енглески, њемачки, италијански, француски и кинески, у библиотеци су заступљене и књиге на страним језицима. Међу серијским публикацијама су, такође, најбројније оне из области филологије – *Јужнословенски филолог*, *Српски дијалектолошки зборник*, *Српски језик*, *Књижевна историја*, *Књижевност*, *Књижевност и језик*, *Наш језик*, *Летопис и Зборници Матице српске*, *Научни састанак слависта у Вукове дане* и слично.

Посебно значајан дио фонда јесу библиотеке цјелине којих у Библиотеци Филолошког факултета има четири – библиотеке цјелине Бранкице Чигоја, Бранка Милановића, Николе и Светозара Кољевића и Радмиле Маринковић. Библиотека цјелина је: „откупљена, поклоњена или тестамен-

тарно завештана лична библиотека. Чува се као целина због своје културне, научне и историјске вредности, или због значаја и угледа личности која је библиотеку формирала и поседовала.¹ Грађа библиотека цјелина такође је стручно обрађена, класификована по УДК класификацији и смјештена у посебним, затвореним полицама. На сваком од тих ормара налази се фотографија и кратка биографија личности којој је припадала та библиотека.

Библиотека цјелина Бранкице Чигоја дио је библиотеке Филолошког факултета од 2017. године и садржи 893 монографске публикације, 43 наслова часописа. Професорица Бранкица Чигоја је предала историју српског језика на Филолошком факултету у Београду, па је њена лична библиотека веома значајна студентима, али и асистентима, професорима и истраживачима који се баве историјом српског језика. Лична библиотека професорице Чигоја нарочито је занимљива јер, поред великог броја публикација из области лингвистике, садржи и веома значајне студије о старим српским ћириличним рукописима, као и стручне књиге на страним језицима.

Библиотека цјелина Бранкице Чигоја

¹ Светлана Мирчов, „Библиотеке целине и библиотеке легати“. *Гласник народне библиотеке Србије*, 2004, VI/1, стр. 11

Библиотека цјелина Бранка Милановића, такође, заузима веома важно мјесто у фонду Библиотеке Филолошког факултета, с обзиром на то да је професор Милановић био један од оснивача Филозофског факултета у Бањој Луци, руководилац Одејека за српски језик и књижевност, уважени професор Филолошког факултета и члан Академије наука и умјетности Републике Српске. Библиотека цјелина професора Бранка Милановића садржи 660 монографских публикација, 28 наслова часописа. Ужа научна област којом се бавио професор Милановић била је српска књижевност 19. и 20. вијека, па највећи дио његове личне библиотеке чине дјела српских писаца и литература из историје српске књижевности и српске књижевне критике као и књиге аутора из Бањалуке и околине које су посебно занимљиве.

Библиотека цјелина Бранка Милановића

Никола и Светозар Кољевић су Бањалучани чији су академски ангажман и културни рад познати у цијелом региону, али и у иностранству. Никола Кољевић био је угледни универзитетски професор, књижевни критичар, есејиста, преводилац и политичар, а Светозар Кољевић, познати књижевник, историчар књижевности и преводилац, радио је као универзитетски професор у Сарајеву, Београду, Новом Саду, Бањалуци, али и у иностранству – у Америци и Великој Британији. Част да њихову личну библиотеку добије на чување и кориштење добила је Библиотека Филолошког факултета. Библиотека цјелина Николе и Светозара Кољевића садржи 1620 монографских публикација на српском али и на страним језицима (енглеском и руском), а превладавају публикације из области теорије и историје књижевности и књижевне критике.

Библиотека цјелина Николе и Светозара Кољевића

Библиотека цјелина Радмиле Маринковић повјерена је на чување Библиотеци Филолошког факултета 2019. године. Садржи 600 монографских публикација и 42 наслова часописа. С обзиром на то да је професорица Маринковић предавала српску средњовјековну књижевност у Београду, велики број публикација из њене библиотеке је из те области. Међутим, поред тога, у овој библиотеци налазе се и значајни лексикони, вриједне илустроване књиге из историје умјетности, те литература на страним језицима.

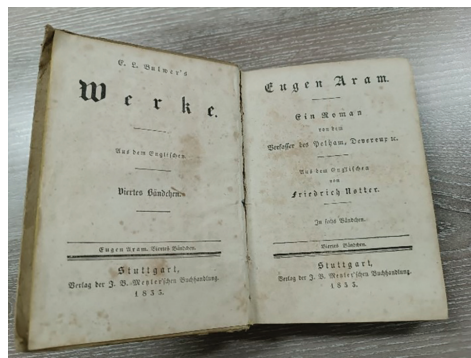
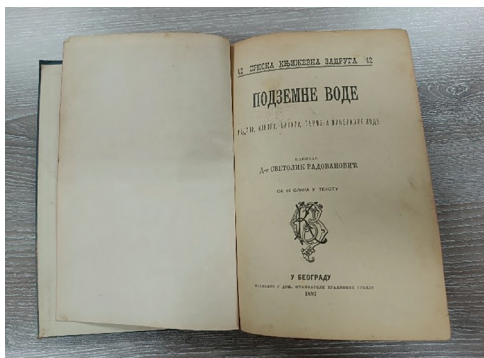

Библиотека цјелина Радмиле Маринковић

Библиотеке цјелине имају посебну вриједност, која се не огледа само у вриједности публикација које садрже – оне су свједочанство о личности-ма, времену, културним приликама, академској заједници, љубави према умјетности и науци и због тога заузимају посебно мјесто у свакој библиотеци.

Стара и ријетка књига представљају, такође, једну од посебних збирки библиотеке Филолошког факултета. „ Старе и ријетке књиге су: рукописи, рукописне и штампане књиге, периодика и друга библиотечка грађа настала до краја 19. вијека, ријетке књиге, одређени примјерци периодичних издања и друга ријетка библиотечка грађа настала након 1900. године, као и посебне библиотечке цјелине које су због свог садржаја, умјетничке,

културне историјске вриједности значајне за науку и културу.² У фонду библиотеке налази се више старих издања Српске књижевне задруге с краја 19. вијека и неколико старих књига на страним језицима. Најстарија књига је роман о Јуцину Араму, аутора Едварда Булвера Литона, преведен на њемачки језик и објављен у Штутгарту 1833. године. У сарадњи са Народном и универзитетском библиотеком Републике Српске планирана је категоризација старе и ријетке књиге и увођење у регистар културних добара.

ПРОСТОР БИБЛИОТЕКЕ

Библиотека заузима простор од 150 м² и састоји се од пет просторија – централне, тј. пријемне просторије, читаонице, ходника и три депоа са полицама.

Иако су раније библиотеке биле усмјерене на основне, традиционалне дјелатности, оне су касније у великој мјери изашле из тих оквира, прошириле услуге и активности, и тако постале праве мале оазе сусрета, разговора и заједништва.³ Пријемна просторија је „огледало библиотеке“, с њом се корисници првом упознају и зато је врло важно да тај простор буде пријатан и естетски привлачан како би корисника, чим крочи у библиотеку, увукао у чаробни свијет књига. Зидови су украшени муралима који су урађени по мотивима из познатих књижевних дјела – „Мајстор и Маргарита“ Михаила Булгакова, „Дон Кихот“ Мигела де Сервантеса и

² Закон о библиотечко-информационој дјелатности, Службени гласник Републике Српске, 2016, бр. 44/16, стр. 2

³ Шејла Цидић и Свјетлана Ћелић, „Библиотеке као „треће место“ и место сусрета: пример Аустријске библиотеке у Београду“, *Савремена библиотека* 2017, бр. 34: 124

„Мали принц“ Антоана де Сент-Егзиперија. На зидовима су раније биле изложене графике аутора Владимира Алексејевича Мошина под називом „Похвално слово Ћирилу и Методију“, а данас се ту налазе фотографије и илустрације библиотека из разних крајева свијета праћене цитатима познатих књижевника о библиотекама и књигама. Ово је, такође, простор за одмор и дружење, па смо га обогатили колекцијом друштвених игара, стрипова и бројевима „Забавника“. Уређењу овог простора посвећена је посебна пажња с циљем да занимљивим ентеријером и угодном атмосфером привучемо студенте који се ту често окупљају, друже, читају и пишу. На тај начин и библиотекарски имају прилику да боље упознају своје кориснике, њихове читалачке афинитете, да с њима разговарају о књижевности, дају им препоруке за читање и мотивишу их да читају, истражују и пишу. У овој просторији налази се и референтна збирка са рјечницима, енциклопедијама и библиографијама, као и нека репрезентативна издања и комплети књига. Ту су и два рачунара са приступом интернету намијењена корисницима.

У читаоници има 60 мјеста за учење. Међутим, простор читаонице се користи и за различите активности попут филмских пројекција, поетских вечери, предавања, изложби и слично. На зидовима читаонице се налази стална поставка – циклус цртежа „Принцип 68“ аутора Владимира Илишевића.

Највећи дио фонда смјештен је у три депоа – позајмно одјељење у којем су монографске публикације на српском језику, из области српског језика, књижевности, књижевне критике, теорије књижевности, лингвистике, филозофије психологије, етнологије, културне историје и историје; затим одјељење стране књиге у којем су смјештене монографске публикације из страних језика и књижевности (енглеског, њемачког, руског, француског и италијанског), као и класичних књижевности; у трећем депоу су смјештене серијске публикације.

АКТИВНОСТИ

Набавка, обрада, чување библиотечке грађе и рад са корисницима јесу основни задаци библиотекара, али једнако су важни и они који се тичу промоције библиотеке, популаризовања писане ријечи и читања. Због убрзаног развоја технологије и преплављености дигиталним садржајем чини на се да читање књига постаје изумирућа навика у савременом друштву⁴. „Улога библиотека се стога свакодневно значајно усложњава и профилише као незаобилазна у животу заједнице и поред чињенице да је такозвана криза читања постала глобални феномен. Бројни су примери активности којима библиотеке настоје да сачувају и одрже интересовање за књигу.“⁵ С тим циљем смо и у библиотеци Филолошког факултета организовали различите догађаје и активности, а о неким од њих ћемо посебно говорити у овом раду.

• **Кутак за сваку прилику** представља простор у библиотеци који се користи за различите поставке поводом важних датума и празника, али и за друге активности којима се промовише књижевност, важност читања и његовања умјетности и културе. Поставка која је студентима била на-

⁴ Бранка Арсовић, „Књига у савременом добу интернета“, *Корак библиотеке*, бр. 3 (2018): 166, <https://korakbiblioteke.biblioteka-uzice.rs/wp-content/uploads/2021/01/7.-Knjiga-u-savremenom-dobu-interneta.pdf> (приступљено 20. 4. 2026).

⁵ Гордана Ђилас, „Ка новим облицима читања и кориштења библиотечког потенцијала?“, У *Библиотеке у културном животу Србије*, ур. Катарина Јаблановић (Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани“), стр. 75.

рочито занимљива била је она о забрањеним књигама. Библиотекари су изложили књиге које су у прошлости биле забрањене, декорисали простор и поставили реквизите за фотографисање. Корисник који прочита неку од

забрањених књига могао је да направи симпатичну фотографију, сличну затворским фотографијама из филмова. Такође, занимљива је била и поставка „Упознај неког новог – прочитај (ауто)биографију“ која је организована с циљем промоције помало запостављених књижевних жанрова – биографија, аутобиографија, дневника, путописа и слично. Књиге су биле запаковане тако да се не види наслов, али је на свакој писала понека занимљивост о личности о којој књига говори, тако да су корисници на основу тога одлучивали о којој особи желе прочитати и сазнати мало више. Такође, наше новогодишње декорације увијек измаме осмијехе и комплименте корисника.

- **Филмске пројекције** одржавале су се у читаоници библиотеке и бирани су филмови који су снимљени по књижевним дјелима, као што су: „Велики Гетсби“, по роману Скота Фицџералда, „На западу ништа ново“, снимљен по Ремарковом роману, „Живјети“, по роману кинеског писца Ју Хуа итд. Циљ ове активности био је да корисници прочитају књигу, затим дођу на пројекцију филма, послије које бисмо разговарали о књизи и њеној екранизацији.

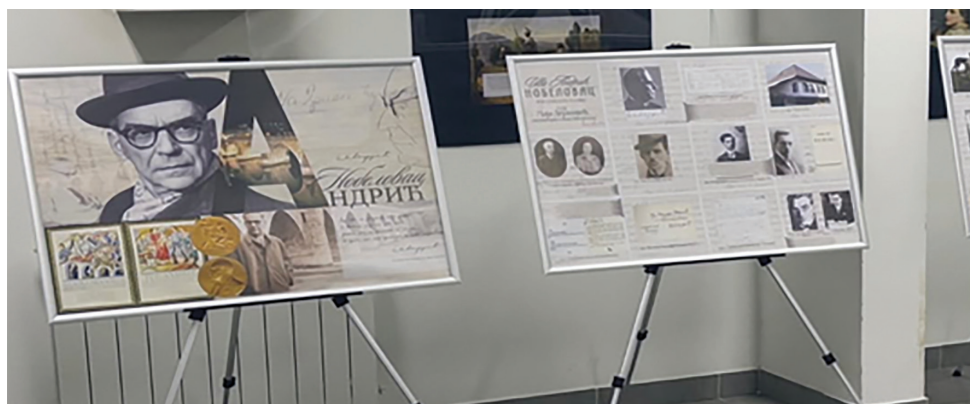
- **Лов на књиге** је активност коју библиотека организује у сарадњи са Студентском организацијом Филолошког факултета поводом манифестације „Дани студената“. Учесници проналазе картице са цитатима из књижевних дјела који су заправо трагови помоћу којих треба да пронађу одређену књигу која је рјешење загонетке. Побједници, али и остали учесници добијају награде, а послије игре се наставља дружење у библиотеци. Ова активност се одржава већ четири године због сталног интересовања студената.

• **Библиотека отворених врата за предшколце** је активност која је трајала два мјесеца и током које је библиотеку посјетило преко 600 малишана из различитих предшколских установа. Љубав према библиотекама, књизи и култури треба почети његовати у раном дјетињству и због тога сматрамо да је ова активност била веома значајна. Студенти одјека Предшколско васпитање на Филозофском факултету учествовали су у реализацији, а касније организовали и изложбу дјечијих радова на Филозофском факултету.

• **Читалачки маратон** трајао је десет седмица током којих су учесници читали десет задатих наслова. Добили су задатак да о прочитаном напишу кратак осврт, нацртају илустрацију или стрип, по жељи. Најкреативније рјешење смо наградили, али су и остали учесници који су „завршили маратон“ (прочитали свих десет књига) добили симболичне награде.

• **Изложбе** које су одржане у библиотеци су, такође, догађаји на које смо заиста поносни. Издвајамо изложбу „Приватни живот књига“ на којој смо изложили различите предмете које смо проналазили у књигама (фотографије, разгледнице, писма, па чак и школске задатке, позивнице и слично), као и књиге са занимљивим посветама, коментарима или цртежима и сличним свједочанствима о животу и судбини књига и њихових некадашњих власника. У библиотеци је одржана и изложба слика Теодоре Јурић, студенткиње Академије умјетности Универзитета у Бањој Луци. Такође, морамо поменути и изложбу „Иво Андрић – нобеловац“ ауторке Маје Дејановић коју је организовао Универзитет у Бањој Луци, а одржана је у Библиотеци Филолошког факултета. Ауторка је представила нашег великог писца на веома занимљив начин, кроз фотографије из живота писца али и посебно занимљиве фотографије првих издања његових дјела као и рукописа.

Библиотекари се труде да обиљеже неке важне датуме јер нас они подсећају на то колико је важно његовати љубав према језику, књижевности, умјетности и култури. Тако смо поводом Међународног дана књиге и ауторских права угостили нашег пјесника Милана Ракуља, аутора три збирке поезије за које је освојио вриједне награде и признања, попут „Стражилово“, „Српско перо“ итд. Милан је студентима говорио о својим студентским данима, књижевним почецима, читао своју поезију, али их и подстицао да пишу и читају своје стихове. Ове године, истим поводом, договорена је посјета Бориса Максимовића, оснивача издавачке куће Имприматур, који ће студентима и гостима говорити о књижевности из другог угла – угла издавача. Поводом Дана матерњег језика библиотеку су посјетиле некадашње студенткиње Филолошког факултета Лана Шаула и Сузана Пешевић Стојановић које су одржале студентима кратко предавање и радионицу из лекторисања. Свјетски дан поезије смо обиљежили заједно са поетским театром „Сапутници“ читањем стихова и подјелом писама које су студенти претходно писали колегама и остављали у сандучету у библиотеци.

Активности на које смо посебно поносни су оне хуманитарног карактера. У библиотеци су се скупљали слаткиши за дјецу корисника јавне кухиње, а донирали смо и књиге мањим школским библиотекама, као и библиотеци „Сестре Гајић“.

ЗАКЉУЧАК

Током ових десет година, уз велику подршку управе Филолошког факултета и Универзитета у Бањој Луци, тим библиотекара и сарадника је од празних полица изградио право мало царство књига и знања. Библиотека Филолошког факултета није само мјесто гдје се чувају књиге и долази по лектире; она је уточиште, инспирација и подршка свим младим људима који желе да читају, уче, истражују, баве се науком и напредују. Ову прву деценију постојања библиотеке обиљежило је много рада, креативности и залагања, а надамо се да ће у будућности библиотека и даље да расте и оправда своје мјесто у академској заједници.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Арсовић, Бранка, „Књига у савременом добу интернета“, *Корак библиотеке*, бр. 3 2018: 166-170, <https://korakbiblioteke.biblioteka-uzice.rs/wp-content/uploads/2021/01/7.-Knjiga-u-savremenom-dobu-interneta.pdf> (приступљено 20. 4. 2026).
2. Ђилас, Гордана, „Ка новим облицима читања и кориштења библиотечког потенцијала?“, У *Библиотеке у културном животу Србије*, ур. Катарина Јаблановић. Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, 2018: 73-83.
3. Закон о библиотечко-информационој дјелатности, *Службени гласник Републике Српске*, 2016. бр. 44/16.
4. Мирчов, Светлана, Библиотеке целине и библиотеке легати. *Гласник народне библиотеке Србије*, 2004, VI/1, стр. 11-16.
5. Певуља, Душко, прир. *Споменица академику Бранку Милановићу*. Бања Лука: Академија наука и умјетности Републике Српске, 2014.
6. Шмуља, Саша, ур. *Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци – првих петнаест година (2009-2024)*. Бања Лука: Филолошки факултет, 2024.

7. Цидић, Шејла, Ђелић, Свјетлана, „Библиотеке као „треће место“ и место сусрета: пример Аустријске библиотеке у Београду“, *Савремена библиотека* 2017, бр. 34: 123-132.

Slobodanka Jovanić

Irena Pleskonja

Faculty of philology

slobodanka.jovanic@ff.unibl.org

irena.pleskonja@ff.unibl.org

TEN YEARS OF THE LIBRARY OF THE FACULTY OF PHILOLOGY

Summary: On the occasion of the tenth anniversary of the establishment of the Library of the Faculty of Philology, this paper will present the work of the library from its founding to the present day. It will provide an overview of its history, as well as a description of its collections and library space. Special collections will also be mentioned — including distinct library units and rare and old books. Particular attention will be given to the activities and events that, over the past ten years, have brought together numerous students, professors, teaching assistants, researchers, and guests, and have made the Library of the Faculty of Philology visible and significant within the academic and cultural community.

Key words: Library of the Faculty of philology, Faculty of philology